

Участието на студенти и преподаватели от СВУБИТ в европейския виртуален проект “Collaboration across borders” като възможност за комуникация и обмен на информация

доц. д-р Добринка Стойкова, доц. д-р Кристина Върбанова-Денчева

Специализирано висше училище по библиотекознание и информационни технологии

Виртуалният проект “COLLABORATION ACROSS BORDERS” е създаден по програма MINERVA/SOCRATES през 2004. Целите на проекта са да даде възможност за общуване на колеги от различни страни, да подготви пренасяне на опита от международното сътрудничество в модул за класните стаи (университетските курсове), да намери подходящи партньори за съвместна работа, да потърси пътища за интернационализиране на учебните програми.

Във връзка с поставените цели се търси отговор на две групи въпроси. В първата група са включени въпроси, целящи да изяснят възможностите за комуникация между партньорите, като например:

- Какви са преимуществата и недостатъците при виртуалната комуникация между лица от различни култури?
- Как да се разнообрази учебния процес като се обменят материали и полезни идеи, свързани с обучението?
- Какво е общото и различното в културата на отделните нации и дали това се отразява върху учебния процес?

За да се намерят отговорите на тези въпроси представителите от различни страни участват във виртуална дискусия по поредица от теми. Първата група от теми е насочена към изясняване на общото и различното в нашите култури. Такива са дискусиите относно „Значението на цветовете в различните култури”, „Как хората учат и по какъв начин културата влияе върху ученето и преподаването?”, „Ролята на хумора във вашата култура?”, „Културни пластове и културни взаимодействия”.

Най-големи различия в културите и в начините за възприемане на отделни символи бяха открити в отговорите на въпроса „Какво е значението на цветовете във вашата култура”. Същевременно именно в тази дискусия съумяхме да представим България и нейната култура по интересен начин. Като използвахме ресурсите на различни по тип библиотеки – лични, на Висшето училище, на публични и университетски библиотеки, както и възможностите на уеб-пространството. Изпратихме илюстрации и текст за значението на цветовете в българския флаг, герб и лого на България. Подготвени бяха съобщения за значението на всички цветове в православие, във фолклора, в българската литература, в типични български фрази, в погребални, сватбени и други обичаи и традиции. Интерес сред чуждестранните участници предизвика съобщението за „бялото” в „Бялото братство”. Оказа се, че същия цвят и наименование са използвали и „Ку-Клукс Клан”, но със съвсем различна символика. Друг интересен момент беше установяването на промяната на цветовете и на значението им при погребалните и при сватбените обичаи в България. Реплики на участници в други страни предизвикаха и тълкуванията на цветовете в някои фрази.

По втората тема „Как хората учат и по какъв начин културата влияе върху ученето и преподаването?” бе установено, че имаме много общи неща по отношение на мотиви, начини за учене, използване на различни медии и т.н. Българското участие се забелязва при отговора на въпроса – „Как ученето и обучението е отразено в изкуството?”. Тук ние

изпратихме информация за български филми, в които основните роли са на учители или ученици. Тези сведения от своя страна станаха повод да ни запитат каква е системата за средно и за висше образование в България, какви видове училища има, какви методи се използват в преподаването в нашето висше училище. От своя страна ние формулирахме въпроса „Как са представени библиотекарите и библиотеките в изкуството?“ и „Каква е ролята на библиотеката в процеса на ученето?“, на което получихме интересни отговори. Голям брой от участниците се съгласиха с нашите твърдения, че „При обучението е най-добре да се използва комбинация от методи“ и „При ученето е най-добре да се използват различни източници“.

При третата тема - „Ролята на хумора във вашата култура?“ се получи оживена дискусия. Тук българските участници ръководеха рубриката „Имате ли традиции в хумора във Вашата култура?“. Ние представихме шопския и габровския хумор, хумористичните български народни песни, Дома за хумор и сатира в Габрово, Фестивала на хумора в Габрово, анекдотите за Хитър Петър и Настрадаин Ходжа и типични български шеги. Получихме 30 отговора, сред които от Шотландия, Великобритания, Израел, Австрия, Германия, Индия, Венецуела, Полша и други страни.

В дискусията по последната тема - „Културни пластове и културни взаимодействия“ се обсъждаха теорията на психолога Хофщедде за културата и резултатите от проучванията му, в резултат на общуване и анкетиране на близо 100 000 лица от различни нации, на представители на отделни култури. Основните постановки в теорията на Хофщедде и на неговите последователи се изразяват в следното - културата е многопластова като върху нея едновременно оказват влияние ритуалите, героите и символите. Тук всички участници изразиха, макар и по различен начин мнението си, че в съвременния свят на глобализация, често се наблюдава смесване на културите, както и много по-разнообразни въздействия върху всяка отделна култура. За съжаление българите като културна общност не е била обект на проучванията на Хофщедде, поради което той няма публикации относно нашите характерни културни особености.

Участието ни в този виртуален проект беше полезно както за преподавателите, така и за студентите. Това беше една възможност за комуникация и обмен на информация и идеи в реално време. Като цяло проектът доказва, че именно различия в културите на отделните нации прави дискусиите интересни. Същевременно по много въпроси, особено по отношение на проблемите, свързани с ученето и обучението, обмена на информация е довел до уеднаквяване на методите и източниците, които използват представителите на различни нации. Въпрос на финансови възможности е и ние в България да увеличим дяла на on-line обучението в нашите курсове.

Участието на българските преподаватели в проекта беше забелязано. В приятелска, но и в конкурентна среда ние съумяхме да се ориентираме в обстановката, да променим някои първоначални наши виждания относно характера на участието ни и да представим част от българската култура пред преподаватели и студенти от 15 твърде разнообразни нации. За студентите това беше възможност за извършване на справки по поставени от преподавателите теми в реално време и за много кратки срокове. Освен това те нагледно се убедиха в предимствата и в недостатъците на традиционните и на електронните източници на информация.

Натрупахме опит в on-line дискусията в кратките срокове на всяка сесия. Това означаваше да успеем да издирим необходимата информация по конкретно формулираната тема, да съставим ефектно съобщение на английски език, да изпратим отговора на подходящия участник и то по начин, предизвикващ размяна на мнения. Първоначално това не ни се удаваше. Ние изпратихме няколко съдържателни, но прекалено дълги текстове. Едва след това забелязахме, че във видимата част на изпращаното съобщение се показват около 200 думи и портрет на участника.

Допълнително върху екрана може да се прочете информация в обем от общо 500 думи. Предвидена е възможност за допълване на текста с картина, фотография или друга композиция. Ето защо решихме да изпратим съобщенията на части, като при възможност ги формулираме като отговор на мнение на участник в проекта. По-късно открихме и собствени рубрики, в които формулирахме твърдение или въпрос, което оживи дискусиата. Замислихме се и върху по-доброто оформление на самия текст, както и върху добавянето на илюстрации към него. За да постигнем това намерихме български сайтове, от които бяха извлечени илюстративни материали по темата.

Друг проблем, който се наложи да разрешим в движение още по време на първата дискусиа, се отнасяше до постигане на бързина при търсенето от една страна, и до откриване на точна, интересна информация по дискутираната тема. На пръв поглед предстоеше търсене на подходящи сайтове в Интернет. Оказа се, че информацията в тези сайтове не е достатъчно конкретна или не съвпада с аспекта на търсенето. В някои от тях обаче намерихме ефектен илюстративен материал. След това чрез електронните каталози на няколко големи библиотеки бяха открити допълнително и книги с цел доуточняване символиката на цветовете в България. Студенти издирваха информация с библиотеката на Етнографския институт при БАН. Като източник при откриване на значението на цветовете бяха използвани също и няколко речника, както и част от фонда на Столична библиотека. В резултат от търсенето бяха намерени много материали, само част които успяхме да преведем и да изпратим в срок. Студентите показаха отлични умения при търсене на илюстративен материал в електронни източници на информация.

Неочакваните и различни гледни точки към темата разнообразиха преподаването. На студентите се възложиха задачи за самостоятелно издирване на сведения за цветовете в българските обичаи, носии, шевици, флаг и герб, нещо, което беше полезно и интересно. Направиха се първи опити за въвеждане на интерактивни методи в обучението на студентите. Създадох се контакти с преподаватели от други страни. Предвижда се намиращите се на сайта на проекта линкове за символиката в цветовете да бъдат активно използвани при възлагане на самостоятелни задачи на студентите по дисциплините “Справочно-информационна работа” и по “Интернет”.

Същевременно участието във виртуалния проект показа и някои проблемни моменти в организация на обучението на студентите в нашия институт. Така например при възлагане на самостоятелни работи те не винаги предават задачите си в срок. Отклонения има и по отношение обема, оформлението или точността на изпълнената задача. Знанията им по английски език се оказаха недостатъчни, за да направят превода на намерените от тях сведения самостоятелно. Всичко това се отрази и върху броя на изпратените от нас съобщения. В следващите сесии възприехме, подобно на колегите от Австрия, студентите да участват като група, като най-добре владеещия английски между тях да отговаря за изпращане на съобщенията. Освен това, по предложение на ръководството, от есента се въвежда и допълнително, засилено изучаване на английски език.

Втората група въпроси, чийто отговор търсят преподавателите в този форум са свързани с обмена на информация относно

- Как да се разнообрази учебния процес като се обменят материали и полезни идеи, свързани с преподаването?

- Могат ли да се организират общи on-line занимания между представители от различни култури?

Специално за преподавателите са открити следните постоянни рубрики: материали в помощ на изследванията; форум за общуване извън сесиите; мнения на участниците във форума относно правилата при общуване с представители от различни култури; посочване на Интернет адреси на weblogs и други материали, свързани с тенденции в обучението на

студенти; инструкции за оценяване и други подобни. Преподаватели от различни страни предлагат на свои колеги да участват с група свои студенти в експерименти във виртуалното обучение. Пример за това е експерименталния виртуален курс на колега от САЩ, озаглавен „Let's Rock en Roll”, в който участваха и наши студенти. Освен постоянните рубрики и/или предложения за съвместна работа на онази част от сайта, която е само за преподаватели се провежда и интензивен обмен на мнения в сесии в рамките на 2 седмици.

Първата сесия на форума беше на тема „*Ролята на преподавателя за комуникацията във виртуалните семинари и online обучение*”. Основната цел на тази сесия беше онези преподаватели, които преподават online, да споделят своя опит. В тази сесия участваха само преподаватели от САЩ, Великобритания, Франция, Австралия, Канада, Дания, Германия и Швейцария. Сред въпросите, които получиха най-много отговори бяха следните: „Какви са разликите между online семинара в сравнение с този, при който преподавателя и студентите са един срещу друг?” и „Как окуражавате активността на студентите?”. Съобщенията не бяха подготвени въз основа прегледа на литература по тематиката, а по-скоро съдържаха мнения, съставени въз основа на личен опит в преподаването. Изказаните мнения се отнасят както за online обучението, така и за работата на преподавателя с традиционните класове. Много полезни за нас беше споделянето на практическия опит на преподаватели от страни, в които online обучението е вече традиция, а не експеримент.

Втората инициатива на форума беше озаглавена „*Оценяване на участието на студентите в on-line дискусии според активността и резултатите им*”. В предварително подготвеното въведение към дискусията между преподавателите на вниманието им се поставят следните въпроси – „Как да оценим постигнатите от студентите знания без да се претоварва преподавателя?”, „Как да оценим всяко отделно участие на студент при провеждане на on-line дискусия?”. Като изходна точка за размисъл ръководителите на проекта привеждат няколко Интернет-адреса, на които са изложени концепциите на Biggs и неговите последователи по тези въпроси. Според тях на оценяването на участието на студентите в дискусия трябва да се гледа като на творческа дейност. Смята се, че преподавателят трябва да оценява мисленето на студента, а не дали той е наизустил фактите по материята или не е.

Според участниците във форума засега съществуват 3 основни подхода за оценка на участието на студентите в on-line дискусии. При един от тях се използва софтуер за полуавтоматично отчитане на резултатите от участието във виртуалното обучение на студенти. При втория подход преподавателят дава оценка на студентите не само за фактическото владение на материала, но и за степента на участието им в дискусията. При оценяването са използвани 4 критерия – колко често студентът е чел по темата на дискусията; какво е качеството на изпратеното от него съобщение; дали текста е придружен с посочвания и дали студентът е работил в екип. Използването на този метод се е оказало резултатно, но оценяването изисквало много време. При третия метод основната тежест при оценката пада върху мнението на студентите, които оценяват работите на други студенти. До сега този метод се е имал успех при оценка на по-обемни работи, публикувани в Интернет пространството от студенти магистри. Участниците в дискусията намериха идеята за оценка на качеството на студентските работи (computer programs, multimedia presentations, or web-sites, as well as essays, engineering designs, art projects) от други студенти за добра. Аргументите за това са следните - посредством преглеждането на работи на колегите си студентите ще избегнат някои грешки, вече допуснати от тях; те ще придобият усет да разпознават качеството; участието в оценката ще ги накара да формират паралелни, неформални общности и повече да дебатираат; смята се, че се засилва желанието за учене и за подобряване на резултатите, а не само за

получаване на бележка. За преподавателя този опит е ценен с това, че чрез дискусията се проследява процесът на ученето, а не само крайния резултат.

Въз основа на проведените дискусии двама от преподавателите предложиха на останалите да помолят своите студенти да оценят публикувани в сайта работи на студенти от Великобритания и Полша. Група студенти и двама преподаватели от СВУБИТ се включиха и в двете инициативи. Студентите се запознаха с изработени на английски език multimedia presentations и web-sites, като ги оцениха по 3 основни критерия – оценка на съдържанието, оценка на формата и оценка на техническите средства, които са използвани в проекта. Същевременно ние получихме от преподавателите формулировката на задачата, поставена пред техните студенти, с посочване на процентния дял на оценката за изпълнението на отделните ѝ части. За студентите тази задача, макар и сложна, беше интересна и полезна. За преподавателите това беше възможност за съпоставяне на изискванията към самостоятелните писмени работи, които се поставят на студентите.

Използваната система за многокритериална оценка на разработените multimedia presentations и web-sites включва посочените три основни критерия: съдържание, форма, използвани технически средства. Съответно в трите основни направления се включват подмножества от критерии (В Приложението е даден пример за оценяване на web-страници на студенти от Университета в Лодз – Полша).

Така например по отношение на формата се вземат под внимание стандартните критерии за оценка на дизайна на разработените web-страници: тяхното графично, цветово и ергономично оформяне от гледна точка на зрителното възприятие.

Конкретните критерии, по които студентите от СВУБИТ оценяваха работата на своите колеги включваха следните въпроси:

- Използвани ли са средства за разнообразяване на текста;
- Правилно и атрактивно ли е структурирано представянето на текста;
- Какъв е дизайна по отношение цветовата гама, видовете шрифтове, подреждането им в цялост, комбинацията от различните размери, тяхната четивност;
- Формата на представяне на данните улеснява или затруднява намирането на необходимите сведения.

Проблемите на дизайна са неразривно свързани със структурирането на web-съдържанието, а именно - използването на пирамидални, таблични или йерархични структури с вградена хипертекстова организация на данните. В този кръг от оценката се включиха следните критерии:

- По интересен начин ли са формулирани и подредени идеите (замисъла) на автора;
- Ясни, точни и смислово свързани ли са формулировките с идеите на автора;
- Представената информация може ли да се определи като актуална, достоверна, има ли данни за авторска отговорност;

Структурирането на съдържанието на страницата се оценяваше по отношение на представянето по следния критерии:

- Последователно разгръщане на съдържанието отляво-надясно и отгоре-надолу;
- Структуриране на основното съдържание в лявата част, в средата – най-важната информация, а отдясно – контекстната информация от лявата част (основното съдържание).

За оценка на използваните технически средства, както и необходимостта от допълнителна инсталация на софтуер се включиха следните критерии:

- каква е скоростта при отваряне на страницата;
- каква е лекотата и логическата последователност на хипервръзките;
- може ли да се използва без специални технически познания и/или приспособления.

За всеки от посочените критерии бяха разпределени максимум до 10 точки, като се изискваше писмена обосновка за присъдените точки. Почти всяка оценка се придружаваше и с изказване на конкретно мнение за най-харесваните от студентите елементи и за несполучливите според тях решения. Активната позиция на студентите беше подчертана с техните предложения за промяна с цел подобряване на общото впечатление. Накрая студентите отговаряха еднозначно изпълнена ли е или не поставената задача.

Безспорно активното интерактивно взаимодействие между преподаватели и студенти от различни държави, различни висши училища и най-важно – обучаващи се по различни програми, внесе нови елементи в стила и начина на преподаване и оценяване и за нашите студенти. Основните постижения за преподавателите и студентите от СВУБИТ могат да се групират в следните направления:

- Представихме по един конкретен, а не абстрактен начин образа на България пред университетски общности на други страни членки;
- Предоставихме и получихме интересна информация за спецификата на традициите, обичаите и културното многообразие на отделните участници;
- Запознахме българските студенти с изработени от техни колеги уебстраници за E-learning, използвани активно от нашите университетски партньори;
- Получихме информация относно възможности за прилагане на нови форми за обучение и за оценка на знанията чрез виртуално участие на студенти;
- Поставихме основа за бъдещо сътрудничество като участие в международни проекти и/или обмен на професионална информация

В заключение можем да обобщим, че сме преодолели стреса от непосредственото общуване и в хода на дискусиите се чувствахме равнопоставени и окуражени за бъдещи по-големи предизвикателства.

Използвани информационни ресурси:

Виртуален портал <http://www.cabweb.net>

Приложение:

The group of students of High State Institute of Library Studies and Information Technologies in Sofia, Bulgaria made an evaluation of the websites of the polish students, published in www.cabweb.net. For the evaluation were used following criteria:

1. Reliability, 2. Importance; 3. Objectivity of the Information in the site; 4. Actuality;
5. Accuracy (Exactness); 6. Cover of area; 7. Possibility for search; 8. Speed of access

For every criteria were given max 6 points and minimum 2 points. After that these points were summarized and calculate the average points.

Max points were given to the students:

- Martha Macijewska (1 place);
- Krzysztof Wojtowski (2 place)
- Liljana Belica (3 place)

The explanation of that classification will be given on Friday, 24.03.2006.